JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS

ELEANOR SHARPSTON

29 päivänä kesäkuuta 2006 [1]

1. Komissio vaatii Espanjaa vastaan EY 226 artiklan nojalla nostamassaan kanteessa toteamaan, että Espanja ei ole saattanut asianmukaisesti osaksi kansallista oikeusjärjestystään vuokraus- ja lainausoikeuksista sekä tietyistä tekijänoikeuden lähioikeuksista henkisen omaisuuden alalla 19 päivänä marraskuuta 1992 annetun neuvoston direktiivin 92/100/ETY [2] (jäljempänä direktiivi) 1 ja 5 artiklaa.

Direktiivi

2. Direktiivin tarkoituksena on poistaa erot jäsenvaltioiden antamassa tekijänoikeuden kattamien teoksien ja lähioikeudella suojattujen kohteiden [3] oikeudellisessa suojassa vuokrauksen ja lainauksen osalta. [4] Erityisesti siinä vaaditaan, että jäsenvaltiot takaavat vuokraus- ja lainausoikeudet tietyille oikeudenhaltijaryhmille.

3. Direktiivin seitsemännessä perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”tekijöiden ja esittäjien luovan ja taiteellisen työn jatkuvuus edellyttää riittäviä tuloja, ja erityisesti äänitteiden ja elokuvien tuottamisen vaatimat sijoitukset ovat erityisen suuria ja epävarmoja; mahdollisuus näihin tuloihin ja sijoitusten takaisin saamiseen voidaan tehokkaasti turvata ainoastaan antamalla riittävä oikeudellinen suoja asianomaisille oikeudenhaltijoille, – –.”

1 – Alkuperäinen kieli: englanti.

2 – EYVL L 346, s. 61.

3 – Yhteisön lainsäädännössä tekijänoikeus (droit d'auteur) käsittää tekijöille, säveltäjille, taiteilijoille jne. myönnetyn yksinoikeuden, kun taas lähioikeudet (droits voisins) käsittävät esittäville taiteilijoille (muusikot, näyttelijät jne.) ja yrittäjille (julkaisijat, elokuvatuottajat jne.) myönnetyn vastaavan oikeuden. Viittaan kuitenkin vain lyhyesti ”tekijänoikeudella suojattuihin teoksiin” ennemmin kuin direktiivissä käytettyyn hankalampaan termiin, nimittäin ”tekijänoikeudella suojatut teokset ja lähioikeudella suojattu muu aineisto”, koska mikään ei edellytä tuollaista erottelua käsiteltävänä olevassa asiassa.

4 – Direktiivin ensimmäinen perustelukappale.

4. Direktiivin 1 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on säädettävä oikeudesta sallia tai kieltää tekijänoikeudella suojattujen teosten alkuperäiskappaleiden ja kopioiden vuokraus ja lainaus 2 artiklan mukaisesti.

5. Direktiivin 1 artiklan 2 kohdassa määritellään, että "vuokrauksella" tarkoitetaan "saataville saattamista rajoitetuksi ajaksi suoraa tai välillistä taloudellista tai kaupallista etua vastaan". Direktiivin 1 artiklan 3 kohdassa määritellään, että "lainauksella" tarkoitetaan "saataville saattamista rajoitetuksi ajaksi ilman suoraa tai välillistä taloudellista tai kaupallista etua, kun se tapahtuu yleisölle avointen laitosten välityksellä".

6. Direktiivin 2 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

"Yksinoikeus sallia tai kieltää vuokraus ja lainaus kuuluu

– tekijälle tämän teoksen alkuperäiskappaleen ja kopioiden osalta

– esittäjälle tämän esityksen tallennusten osalta

– äänitteen tuottajalle tämän äänitteiden osalta sekä

– elokuvan ensimmäisen tallennuksen tuottajalle elokuvan alkuperäiskappaleen ja kopioiden osalta. Tässä direktiivissä 'elokuva' käsitteellä tarkoitetaan äänellä varustettua taikka äänetöntä elokuvateosta tai audiovisuaalista teosta tai liikkuvaa kuvasarjaa."

7. Direktiivin 5 artiklassa säädetään merkityksellisiltä osiltaan seuraavaa:

"1. Jäsenvaltiot voivat poiketa 1 artiklassa säädetystä yksinoikeudesta lainata yleisölle, jos ainakin tekijät saavat korvauksen tästä lainauksesta. Jäsenvaltiot voivat vapaasti vahvistaa tämän korvauksen ottaen huomioon kulttuurin edistämisen tavoitteensa.

– –

3. Jäsenvaltiot voivat vapauttaa tietyt laitosten ryhmät 1 – – kohdassa tarkoitetun korvauksen maksamisesta."

8. Direktiivin 15 artiklan 1 kohdassa säädetään, että jäsenvaltioiden on saatettava direktiivi osaksi kansallista oikeusjärjestystä 1.7.1994 mennessä.

Kansallinen lainsäädäntö

9. Käsiteltävänä olevassa asiassa merkityksellinen Espanjan laki on Texto refundido de la Ley de Propiedad Intelectual (konsolidoitu versio teollis- ja tekijänoikeuslaista, jäljempänä tekijänoikeuslaki).

10. Tekijänoikeuslain 17 §:ssä myönnetään teoksen tekijälle yksinomainen käyttöoikeus, joka sisältää levitysoikeuden.

11. Tekijänoikeuslain 19 §:n 1 momentissa säädetään, että levitysoikeus sisältää lainaamisen.

12. Tekijänoikeuslain 19 §:n 3 momentissa säädetään seuraavaa:

"'Vuokraus' tarkoittaa teosten alkuperäiskappaleiden ja kopioiden käyttöön luovuttamista rajoitetuksi ajaksi siten, että siitä on välitöntä tai välillistä taloudellista tai kaupallista etua.

Vuokrauksen käsite ei sisällä käyttöön luovuttamista näytteille asettamista varten, äänitteen tai audiovisuaalisen teoksen, mukaan lukien niiden otteet, julkista esittämistä varten eikä paikan päällä tapahtuvaa tutustumista varten."

13. Tekijänoikeuslain 19 §:n 4 momentin ensimmäisessä ja kolmannessa luetelmakohdassa säädetään seuraavaa:

"Ilmaisu 'lainaus' tarkoittaa teoksen alkuperäiskappaleiden tai kopioiden käyttöön luovuttamista rajoitetuksi ajaksi siten, että siitä ei ole välitöntä tai välillistä taloudellista tai kaupallista etua, edellyttäen, että lainausta harjoittavat yleisölle avoimet laitokset.

– –

Lainauksen käsite ei sisällä edellä mainitun 3 momentin toisessa luetelmakohdassa mainittuja toimia tai sellaisia toimia, jotka suoritetaan yleisölle avoimien laitosten välillä."

14. Tekijänoikeuslain 17 ja 19 §:n mukaista yksinomaista lainausoikeutta koskee seuraava poikkeus, joka sisältyy lain 37 §:n 2 momenttiin:

"– – museot, arkistot, kirjastot, sanomalehtikirjastot, äänitekirjastot ja elokuvakirjastot, jotka ovat julkisia tai jotka kuuluvat voittoa tavoittelemattomille yleishyödyllisille kulttuuri-, tieteelliselle tai koulutuslaitoksille tai opetuslaitoksille, jotka ovat osa Espanjan koulutusjärjestelmää, eivät tarvitse oikeudenhaltijoiden lupaa eikä niiden tarvitse maksaa korvausta suorittamastaan lainauksesta."

5 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun korvauksen maksamisesta poikkeuksena 1 artiklassa myönnetystä yksinomaisesta lainausoikeudesta. Tekijänoikeuslain 37 §:n 2 momentissa kuitenkin käytännöllisesti katsoen poistetaan kaikenlaisen lainauksen osalta sekä vaatimus tekijältä hankittavasta luvasta että vaatimus maksaa tekijälle korvaus. Tämän vapautuksen seurauksena lainaavalla yrityksellä on velvollisuus maksaa tekijöille korvaus heidän teostensa luvattomasta lainauksesta vain, kun lainaava yritys on joko 1) yksityinen voittoa tavoitteleva yritys tai 2) yksityinen yritys, joka ei tavoittele voittoa, mutta joka ei ole yleishyödyllinen kulttuuri-, tiede- tai koulutuslaitos. Näiden kahden ryhmän soveltamisala on kuitenkin niin rajallinen, että voidaan järkevästi epäillä, onko niillä mitään käytännön vaikutusta. Ensimmäisen ryhmän osalta vaikuttaa hyvin epätodennäköiseltä, että voittoa tavoitteleva laitos tarjoaisi teoksia vapaasti lainattaviksi. Koska lainaus "välittömän tai välillisen taloudellisen tai kaupallisen edun saamiseksi" kuuluu direktiivissä tarkoitetun "vuokrauksen" eikä "lainauksen" käsitteeseen, direktiivin 5 artiklan 1 kohta ei koske sitä. Toisen ryhmän osalta vaikuttaa epätodennäköiseltä, että museo, arkisto, kirjasto, sanomalehtikirjasto, äänitekirjasto tai elokuvakirjasto, joka harjoittaa julkista lainausta ja joka ei ole voittoa tavoitteleva, ei olisi yleishyödyllinen kulttuuri-, tiede- tai koulutuslaitos.

Arviointi

15. Komissio esittää, että jäsenvaltiot voivat direktiivin 5 artiklan 3 kohdan mukaan vapauttaa vain "tietyt laitosten ryhmät"

16. Komissio katsoo, että vaikka direktiivin 5 artiklan 3 kohdassa annetaan jäsenvaltioille

laaja harkintavalta määritellä laitosten ryhmät, joilla ei ole velvollisuutta maksaa korvausta, se ei anna niille toimivaltaa vapauttaa tästä velvollisuudesta kaikkia, tai käytännöllisesti katsoen kaikkia, laitoksia. "Vapautuksesta", jota sovelletaan kaikkiin tai melkein kaikkiin laitoksiin, joita koskee 5 artiklan 1 kohdan mukainen velvollisuus maksaa korvaus, tulee yleinen sääntö. Tuollaisen vapautuksen ei voida katsoa soveltuvan vain "tiettyihin laitosten ryhmiin". [5] Direktiivin 5 artiklan 3 kohtaa on poikkeuksena tulkittava suppeasti. Jos jäsenvaltio voisi vapauttaa direktiivin 5 artiklan 1 kohdassa säädetystä velvollisuudesta kaikki, tai melkein kaikki laitokset, joiden pitäisi muutoin maksaa korvaus, säännös olisi merkityksetön.

17. Katson, että komission kanne on perusteltu. Nähdäkseni direktiivin järjestelmästä ja tavoitteista sekä sen 5 artiklan 3 kohdan sanamuodosta seuraa selvästi, että jäsenvaltio ei voi vapauttaa korvausvelvollisuudesta käytännössä kaikkia laitosten ryhmiä, jotka muuten kuuluisivat 5 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan.

18. Kuten komissio asianmukaisesti esittää, yksi direktiivin päätavoitteista on turvata riittävät tulot luovan työn tekijöille. [6] Tämän tavoitteen mukaisesti 5 artiklan 1 kohdassa vaaditaan, että tekijöiden tulisi saada korvaus teostensa lainauksesta, jos jäsenvaltio on poikennut heidän yksinoikeudestaan sallia tai kieltää tuollainen lainaaminen. Vaikka 5 artiklan 1 kohtaa pidetään poikkeussäännöksenä, se itse asiassa heijastaa koko direktiivin ensisijaista vaatimusta siitä, että tekijöiden on saatava korvaus direktiivin 1 ja 2 artiklan mukaisesti.

19. Direktiivin 5 artiklan 3 kohdassa säädetään poikkeuksesta tähän korvausvaatimukseen sallimalla jäsenvaltioiden vapauttaa "tietyt laitosten ryhmät" korvauksen maksamisesta. Sellaisena sitä on tulkittava suppeasti. Direktiivin 5 artiklan 3 kohdan sanamuoto viittaa vahvasti siihen, että tuosta velvollisuudesta voidaan vapauttaa vain rajoitettu määrä laitosten ryhmiä, [7] jotka olisivat mahdollisesti velvollisia maksamaan kor-

5 – Komissio viittaa asiaan C-433/02, komissio v. Belgia, tuomio 16.10.2003 (Kok. 2003, s. I-12191, 20 kohta).

6 – Ks. edellä 3 kohdassa mainittu seitsemäs perustelukappale.

7 – Vaikuttaa siltä, että direktiivin 5 artiklan 3 kohta lisättiin kahden jäsenvaltion pyynnöstä, joka koski mahdollisuutta vapauttaa koulutuslaitosten kirjastot ja julkiset kirjastot julkisilta lainausoikeusmaksuilta: ks. J. Reinborhe ja S. von Lewinski, *The EC Directive on Rental and Lending Rights and on Piracy*, 1993, s. 82.

vauksen 5 artiklan 1 kohdan mukaan. Näin ei ole vain direktiivin englanninkielisessä, vaan myös tanskan-, hollannin-, ranskan-, saksan-, kreikan-, italian-, portugalin- ja espanjankielisissä – millä kielillä se annettiin – versioissa. [8]

20. On totta, että tämä kanta ei ole yksiselitteinen, koska "tietyt" voi tarkoittaa samaa kuin "jotkut, mutta ei kaikki" tai samaa kuin "selvästi määritellyt". Lain säännös, jolla annetaan jäsenvaltioille toimivalta säätää erityisistä toimenpiteistä "'tietyn'tyyppisten veropetosten tai veron kiertämisen estämiseksi" voi tuskin tarkoittaa sitä, että jäsenvaltio ei voi kieltää kaiken tyyppisiä veropetoksia. [9]

21. Yhteisöjen tuomioistuin on selvästi ilmaissut, että se tulkitsee direktiivin 5 artiklan 3 kohtaa suppeasti todeten, että "jos kyseessä olevassa jäsenvaltiossa vallitsevat olosuhteet eivät mahdollista asianmukaisen eron tekemistä laitosten ryhmien välillä, on velvollisuus maksaa kyseinen korvaus asetettava kaikille kyseessä oleville laitoksille". [10]

22. Olen komission kanssa samaa mieltä siitä, että sellainen vapautus velvollisuudesta, jolla vapautetaan etupäässä kaikki ne, joita velvollisuus muutoin olisi koskenut, ei ole vapautus vaan velvollisuuden kumoaminen. Käsiteltävänä olevassa asiassa Espanja ei pyri vakavasti kieltämään sitä, että sen säätämän vapautuksen soveltamisala on tosiasiassa yhtenäinen niiden laitosten ryhmien kanssa, jotka muutoin olisivat korvausvelvollisia. [11] Sen sijaan se esittää joukon väitteitä, joilla se perustelee lainsäädännöllistä valintaansa.

23. Espanja esittää ensiksi, että komissio ei ole osoittanut tekijänoikeuslain 37 §:n 2 momentissa säädetyn vapautuksen edellyttävän kilpailun vääristymistä sisämarkkinoilla. Itse asiassa komissio totesi vuonna 2002 antamassaan kertomuksessa lainausoikeu-

8 – Tässä järjestyksessä "certain categories", "bepaalde categorieën", "visse kategorier", "certaines catégories", "bestimmte Kategorien", "ορισμένες κατηγορίες", "alcune categorie", "determinadas categorias" ja "determinadas categorias".

9 – Ks. asia C-144/94, Italittica, tuomio 26.10.1995 (Kok. 1995, s. 3653), julkisasiamies Jacobsin ratkaisuehdotuksen 17 kohta.

10 – Edellä alaviitteessä 5 mainittu asia komissio v. Belgia, tuomion 20 kohta.

11 – On totta, että Espanja väittää (esittämättä näyttöä) vastauksessaan, että yksityiset yritykset perustavat usein yleisiä kirjastoja ja että mikään ei estä sitä, että yhteisöt, jotka omistavat ne, maksavat korvauksen sitä vaativille tekijöille. Se esittää jäljempänä vastauksessaan kuitenkin, että Espanjassa yksityiset yritykset eivät ole merkittävästi edistäneet yleisölle avoinna olevien yleishyödyllisten laitosten perustamista, joten julkisten viranomaisten on täytynyt täyttää aukko.

desta Euroopan unionissa,[12] että sen tiedossa ei ollut ainakaan kertomuksen laatimisen aikaan selviä osoituksia siitä, että direktiivin suhteellisen alhaisella julkisen lainausoikeuden yhtenäistämisen asteella olisi ollut huomattavan negatiivinen vaikutus joko oikeudenhaltijoiden taloudellisiin etuihin tai sisämarkkinoiden moitteettomaan toimintaan. Komissio ei ole myöskään osoittanut, että tekijänoikeuslain vapautuksen laajuus olisi johtanut Espanjassa tekijöiden riittämättömiin tuloihin, mikä olisi estänyt heitä jatkamasta luovaa työtään.

24. Olen komission kanssa samaa mieltä siitä, että väitetyn jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämisen toteennäyttämiseksi ei tarvitse osoittaa, että tekijänoikeuslain 37 §:n 2 momentin johdosta joko tekijät eivät saa riittävää tuloa tai kilpailu sisämarkkinoilla vääristyy. Jäsenyysvelvoitteiden noudattamatta jättämistä koskeva menettely perustuu objektiiviseen näyttöön siitä, että jäsenvaltio ei ole noudattanut velvoitteitaan.[13] Siinä ei edellytä näyttöä tosiasiallisesta vahingosta. Direktiivin 5 artiklan 1 kohdan mukaista velvollisuutta maksaa korvaus on aina sovellettava, olipa se kyseessä olevassa tapauksessa tarpeellista tai ei tekijän "riittävän tulon" takaamiseksi ja riippumatta kilpailuun kohdistuvista erityisistä vaikutuksista, joita korvauksen maksamatta jättäminen kyseessä olevassa tapauksessa saattaa aiheuttaa.[14] Vastaavasti direktiivin 5 artiklan 3 kohdan mukainen vapautus edellyttää aina, että vapautus korvausvelvollisuudesta rajoitetaan "tiettyihin laitoksiin", olipa tämä rajoitus kyseessä olevassa tapauksessa tarpeellinen tai ei tekijän "riittävän tulon" takaamiseksi ja riippumatta kilpailuun kohdistuvista erityisistä vaikutuksista, joita korvauksen, jonka kyseessä oleva laitos olisi muutoin maksanut, maksamatta jättäminen saattaa aiheuttaa.

25. Lisäksi Espanja näyttää olettavan, että korvausvaatimus voitaisiin jotenkin sivuuttaa, jos osoitetaan, että tekijät ovat jo saaneet riittävän tulon, jolloin korvauksen puuttuminen ei ole estänyt heitä jatkamasta luovaan työtään. Tämä väite perustuu kuitenkin väärinkäsitykseen julkisen lainausoikeuden luonteesta ja tavoitteesta. Vaikka on totta, että tekijät ovat jo saaneet tuloja kappaleen valmistusoikeuden ja levitysoikeuden perusteella, tätä tuloa ei saada kirjoista, joita ennemminkin lainataan kuin myydään.[15] On tietysti totta, että jokainen ihminen, joka lainaa kirjoja julkisesta kirjastosta (tai joka tutustuu niihin paikan päällä), ei tämän mahdollisuuden puuttuessa ostaisi jokaista

12 – Komission 12.9.2002 antama kertomus neuvostolle, Euroopan parlamentille ja talous- ja sosiaalikomitealle lainausoikeudesta Euroopan unionissa, KOM(2002) 502 lopullinen, 5.1 kohta.

13 – Ks. esim. asia C-140/00, komissio v. Yhdistynyt kuningaskunta, tuomio 14.11.2002 (Kok. 2002, s. I-10379, 34 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

14 – Ks. yhdistetyissä asioissa C-53/05, tuomio 6.7.2006 (kok. 2006, s. I-6215, s. I-6217) ja C-61/05, tuomio 13.7.2006 (Kok. 2006, s. I-6779, s. I-6781), komissio v. Portugali, 4.4.2006 antamani ratkaisuehdotuksen 46 ja 47 kohdassa esitetty selitys mahdollisista vaikutuksista, joita laiminlyönti säätää julkisesta lainausoikeudesta voi aiheuttaa sisämarkkinoille.

15 – Käytän kirjoja esimerkkinä: julkinen lainausoikeus soveltuu tietysti myös äänitteisiin ja videotallenteisiin, jotka ovat esitysten tallenteita tai elokuvien tai muiden audiovisuaalisten teosten kopioita (vaikka videotallenteita varmaankin useammin vuokrataan kuin lainataan).

lainaamaansa kirjaa. Tähän kuitenkin soveltuu yleinen malli.[16] Joka tapauksessa direktiivi edustaa selvää poliittista päätöstä myöntää sekä yksinomainen lainausoikeus että oikeus korvaukseen, jos jäsenvaltio on poikennut tuosta oikeudesta.

26. Toiseksi Espanja esittää, että komissio on käsittänyt väärin tekijänoikeuslain 37 §:n 2 momentin mukaisen vapautuksen laajuuden, joka ei liity siihen, onko lainaus voittoa tavoittelevaa vai ei, vaan siihen, *kuuluuko* lainausta harjoittava laitos yleishyödylliselle voittoa tavoittelemattomalle kulttuuri-, tiede- tai koulutuslaitokselle. Espanja väittää, että on mahdollista, että tietyt julkiset lainausta harjoittavat laitokset eivät ole vapautettuja korvauksen maksamisesta, ja että on mahdollista löytää yksityinen voittoa tavoitteleva laitos, joka omistaa voittoa tavoittelemattoman lainausta harjoittavan laitoksen.

27. Olen jälleen samaa mieltä komission kanssa siitä, että korvausvelvollisuuden ei pitäisi riippua lainaajan valitsemasta oikeudellisesta muodosta. Joka tapauksessa Espanja ei esitä minkäänlaista esitystään tukevaa näyttöä.

28. Lopuksi Espanja viittaa komission vuoden 2002 kertomuksessa esittämään lausuntoon,[17] jonka mukaan "direktiivin 5 artikla kuvastaa laatimishetkellä saavutettua kompromissia sisämarkkinoiden tarpeisiin mukautumisen ja toisaalta alalla jäsenvaltioissa vallitsevien erilaisten perinteiden huomioon ottamisen välillä". Tästä seuraa Espanjan mukaan, että 5 artiklan 3 kohdassa sallitut poikkeukset ovat niin laajoja kuin kulttuuriperinteen säilyttäminen tai edistäminen vaatii. Jäsenvaltioiden laaja vapaus saattaa johtaa siihen, että ne myöntävät vain hyvin rajoitetun tai symbolisen korvauksen, tai eivät minkäänlaista korvausta. Itse asiassa Espanja huomauttaa, että komissio on esittänyt vuoden 2002 kertomuksessaan, että "jäsenvaltiot voivat [5 artiklan mukaan] tietyin edellytyksin korvata yksinoikeuden korvausoikeudella tai jopa vapauttaa kokonaan korvauksesta".[18] Käsiteltävänä olevassa asiassa Espanja väittää, että kulttuurillisten tavoitteiden toteuttaminen menee sen tavoitteen edelle, että tekijöille pyritään turvaamaan riittävä tulo. Espanjalainen lainsäätäjä

16 – Ks. alaviitteessä 14 mainitussa asiassa komissio v. Portugali antamani ratkaisuehdotuksen 46 kohdassa esitetyn ehdotuksen neuvoston direktiiviksi vuokraus- ja lainausoikeuksista ja tietyistä tekijänoikeuteen liittyvistä oikeuksista (24.1.1991, KOM(90) 586 lopullinen) perustelujen 44 kohta. Ks. myös alaviitteessä 12 mainitun komission vuoden 2002 kertomuksen 2 luku.

17 – Mainittu edellä alaviitteessä 12, 3.3 kohta.

18 – Mainittu edellä alaviitteessä 12, 3.3 kohta.

on ottanut huomioon sen tosiasian, että julkisten kirjastojen käyttöaste on Espanjassa huomattavasti EU:n keskiarvon alapuolella.

29. Mielestäni direktiivin 5 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä virkkeessä asetettu velvollisuus maksaa tekijöille korvaus olisi kuitenkin merkityksetön, jos jäsenvaltio voisi toisen virkkeen nojalla tehdä korvauksesta olemattoman. Direktiivin 5 artiklan 1 kohdan toisen virkkeen mukaan jäsenvaltio voi muuttaa ensimmäisessä virkkeessä vaaditun korvauksen tasoa "ottaen huomioon" kulttuurin edistämistä koskevat tavoitteensa. Siinä ei kuitenkaan anneta niille toimivaltaa asettaa "nollakorvausta". Korvauksen käsite tarkoittaa, että tekijöiden saamien maksujen tulee olla riittävä korvaus heidän luovasta työstään.

30. Samaten, jos jäsenvaltio voisi asettaa nollakorvauksen kaikenlaisille lainausta harjoittaville laitoksille, olisi ollut tarpeetonta säätää 5 artiklan 3 kohdassa, että ne voivat vapauttaa vain "tietyt" laitokset korvausvelvollisuudesta. Vaikka 5 artiklan 3 kohdassa annetaan jäsenvaltioille laaja harkintavalta, harkintavalta koskee niiden laitosten ryhmien määrittelyä, joita vapautus koskee. Kuten edellä on esitetty, nuo ryhmät eivät voi sisältää käytännöllisesti katsoen kaikkia laitoksia, jotka mahdollisesti ovat korvausvelvollisia.

31. Mitä tulee komission vuoden 2002 kertomukseen sisältyvään viittaukseen siitä, että "jäsenvaltiot voivat – – jopa vapauttaa kokonaan korvauksesta", tuon lausunnon asiayhteydestä käy selvästi ilmi, että sillä viitataan nimenomaan jäsenvaltioille 5 artiklan 3 kohdassa annettuun mahdollisuuteen "vapauttaa tietyt laitosten ryhmät korvauksen maksamisesta". Tuolla tavoin vapautetut laitosten ryhmät eivät (määritelmän mukaan) maksa minkäänlaista korvausta. Käsiteltävänä oleva asia koskee kuitenkin sitä, kuinka 5 artiklan 3 kohdan poikkeusta on tulkittava. Tämän vuoksi en ymmärrä, kuinka komission lausunto vuoden 2002 kertomuksessa tukisi Espanjan väitteitä. Sitä on lisäksi tarkasteltava komission kertomuksensa 3.4 kohdassa 5 artiklan 3 kohdasta esittämien lausuntojen yhteydessä.[19] Joka tapauksessa, vaikka komission lausunto vaikuttaisi selventävän käsiteltävänä olevaa asiaa, se on vain ilmaus siitä, kuinka säännöstä olisi komission mukaan tulkittava. Se ei sellaisenaan sido yhteisöjen tuomioistuinta.

19 – "Vaikka 5 artiklassa annetaan jäsenvaltioille huomattavasti varaa poiketa yksinomaisesta lainausoikeudesta, ainakin tekijöille on suoritettava korvaus. Jäsenvaltiot voivat vahvistaa korvauksen määrän, mutta sen on vastattava direktiivin taustalla olevia tavoitteita sekä yleistä tekijänoikeussuojaa. Jäsenvaltiot voivat vapauttaa tietyt, mutta eivät kaikkia 5 artiklan 3 kohdassa tarkoitettuja laitoksia korvauksen maksamisesta."

Ratkaisuehdotus

32. Näillä perusteilla ehdotan, että yhteisöjen tuomioistuin

1) toteaa, että Espanjan kuningaskunta ei ole noudattanut vuokraus- ja lainausoikeuksista sekä tietyistä tekijänoikeuden lähioikeuksista henkisen omaisuuden alalla 19 päivänä marraskuuta 1992 annetun neuvoston direktiivin 92/100/ETY 1 ja 5 artiklan mukaisia velvoitteitaan

2) velvoittaa Espanjan kuningaskunnan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.